

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	Pedagogická
Fakulta	Pedagogika
Obor řízení	
Uchazeč	PhDr. Zora SYSLOVÁ, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Katedra primární pedagogiky Pedagogické fakulty MU
Habilitační práce (název)	SYSLOVÁ, Zora. <i>Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi</i> . Brno: MuniPress, 2017. ISBN 978-80-210-8475-9 (tisk), ISBN 978-80-210-8476-6 (elektr.). doi: 10.5817/CZ.MUNI.M210-8476-2016.
Oponent	doc. PaedDr. Jana MAJERČÍKOVÁ, PhD.
Pracoviště oponenta	Ústav školní pedagogiky Fakulty humanitních studií UTB ve Zlíně

Text posudku (rozsah v rámci předepsané osnovy dle zvážení oponenta)

Orientovanost' v predškolskej pedagogike a v priestore predškolského vzdelávania v ČR, či už na úrovni legislatívnej, inštitucionálnej alebo vedecko-výskumnej, predpokladá poznanie publikačných výstupov, prípadne ďalších aktivít autorky predkladanej publikácie. Je to nielen benefit, v danej súvislosti to má aj svoju nevýhodu, spočívajúcu v očakávaní toho, čo predkladaná monografia prinesie. Zvlášť ak autorka patrí k publikačne najaktívnejším v odbore v českom pedagogickom prostredí a posledné roky ponúka, aj v spoluautorstve, množstvo publikačných výstupov. Z hľadiska rozsahu i názvu dáva kniha tušiť podrobné spracovanie predovšetkým pedeutologicky ukotvanej problematiky so zameraním na predškolské vzdelávanie.

a. Aktuálnost námětu

Spracovaná problematika je aktuálna predovšetkým v tom, že poskytuje ďalší z argumentov pre rozvinutie prebiehajúcej diskusie týkajúcej sa kvalifikačných požiadaviek kladených na učiteľov materských škôl v ČR. Tie by mali jednoznačne smerovať do terciárneho vzdelávania, čo je zásadná záležitosť pre nás, vzdelávateľov učiteľov materských škôl, v konečnom dôsledku i pre prax predškolského vzdelávania v ČR. V tomto zmysle sleduje námet pragmatické ciele. Je však i príspevkom k poznaniu (hlavne pre tých, ktorých záujem smeruje do nadväzujúcich stupňov vzdelávania), že práve v predškolskom vzdelávaní a v predškolskej pedagogike nastávajú isté kvalitatívne rozvojové zmeny súvisiace s akceleráciou odboru v rovine inštitucionálneho vzdelávania i vedeckého etablovania.

b. Přístup k řešení

Publikácia má ambíciu naplniť kritériá vedeckej monografie, pretože prináša i výsledky vlastného skúmania - u budúcich učiteľov MŠ, ako aj u učiteľov MŠ z praxe. Rovnako naplňuje i ostatné parametre odbornej knihy, ako je zhrnutie v cudzom jazyku, register a pod. Má 253 strán (vrátane približne 30 strán príloh a úctyhodných 22 strán použitej literatúry) a je

rozčlenená na päť oddielov následne delených do početných podkapitol. Kapitoly nie sú rovnako rozsiahle, dominujú teoreticky ladené kapitoly 2, 3 a výskumná kapitola 5.

Autorka sa v publikácii vyjadruje sa k dvom relatívne samostatným subtémam. Prvá z nich je venovaná predškolskému vzdelávaniu – predstavujú ju kapitoly 1 a 2. Diskutujú predškolské vzdelávanie predovšetkým z hľadiska jeho vývoja, teoretického a výskumného zázemia, jeho koncepčných východísk a kvality. Druhá línia, ku ktorej sa vzťahujú zvyšné tri kapitoly diskutuje profesiu učiteľa materskej školy, a to v rovine teoretickej i empirickej. Mám pochybnosti o potrebnosti spomínanej prvej časti publikácie. Práve kvôli výskumnej podpore považujem druhú pasáž za ťažiskovú.

Koncepcia publikácie je teda vedená v dvoch líniách, každá z nich by zastala i samostatnú monografiu. Autorka v nich v každom prípade dokladuje prehľad v predmetnej problematike. Je zrejmé, že v nej boli zúročené skúsenosti riaditeľky materskej školy, vysokoškolskej pedagogičky, či členky komisií alebo expertných skupín pri tvorbe koncepčných a iných materiálov na celoštátnej úrovni. Poznávam, že autorka v knihe pracuje so širokým objemom domácej, ale i zahraničnej literatúry, čo v predškolskej pedagogike nebýva štandardom. Dobré ju to tiež pripravuje na vlastné empirické skúmanie.

c. Použitá metodologie

K teoretickým východiskám práce a k metódam uplatneným pri ich koncipovaní nemám zásadné pripomienky. Výskumne autorka pracovala s dvomi skupinami participantiek – študentkami učiteľstva MŠ a samotnými učiteľkami MŠ. Hlavne v druhom prípade si stanovila neľahké ciele, a to posúdiť kvalitu pedagogického výkonu učiteliek. Vzhľadom na možnosti, predovšetkým veľkosť výskumných vzoriek a typ výberu (v oboch prípadoch), bola využitá metodológia adekvátna. Je zrejmé, že z dát získaných v rámci dvoch výskumných zámerov vyťažila autorka maximum, predovšetkým ich podrobným kombinovaným spracovaním a analýzou. Podarilo sa to hlavne vďaka pragmatickému výskumnému dizajnu. Pri globálnom pohľade na publikáciu a jej metodologickú časť si myslím, že by jej prospela aj istá fúzia oboch výskumných zámerov, napríklad v diskusnej časti.

d. Kvalita a správnosť dosažených výsledkov

Hodnotenie kvality a správnosti výskumu a jeho dosiahnutých výsledkov sa odvíja od naplnenia istých indikátorov týkajúcich sa výberu výskumnej vzorky a dôkladnosti jej opisu, zberu dát a ich analýzy, výsledkov výskumu (dôveryhodnosť, vzťah k cieľom, obohatenie oboru atď.), etiky výskumu, prípadnej reflexivity výskumníka a reaktivity účastníkov výskumu, v neposlednej miere kontrolovateľnosti výskumného procesu a hĺbky poznania výskumného terénu.

Väčšinu z nich autorka úspešne naplnila. V texte by som však privítala rozsiahlejšiu a podrobnejšiu charakteristiku výskumnej vzorky či dôvody výberu participantiek, predovšetkým pri prvom výskume. Prospešná by tiež bola diskusia ohľadom reaktivity študentiek i učiteliek, ako aj možný vplyv autorky z pozície výskumníka a paralelne pedagóga, teda nositeľa formálnej autority. Bezo zmienky tiež ostáva požiadavka zameraná na etické aspekty predkladaných výskumov.

Autorka ponúka zaujímavú analýzu študentských sebareflexií a pološtrukturovaných interview s učiteľkami. Nielen z pozície hodnotiteľa adekvátneho dokumentovania výskumného procesu, ale aj z titulu kolegu - pedagóga by som ocenila ďalšie informácie

ohľadom zdrojových dokumentov (napríklad priemerný rozsah písomných sebareflexií, zaujímavé by bolo aspoň jeden študentský komunikát a transkript interview sprístupniť v prílohe).

V práci registrujem signály, podľa ktorých si autorka uvedomovala limity svojich výskumov, nakoniec, na niektorých miestach ich aj naznačila. Nesporne by jej však prospela ucelená diskusia týkajúca sa limitov realizovaných výskumov s ohľadom na ich objektívne i subjektívne obmedzenia.

e. Původnost dosažených výsledků

Originalitu dosiahnutých výsledkov vidím v koncepcii analýzy, interpretácii a diskusii výsledkov pre potreby predškolského vzdelávania, čo podčiarkujem. Osobitne pri využití pragmatického výskumného dizajnu, ktorý má potenciál kompenzovať isté subjektívne až sentimentálne pohľady na edukačnú realitu predškolského vzdelávania. Pri štúdiu publikácie sa tiež ukazuje, že vznikala s podporou kolektívu ľudí z pracoviska autorky, čo potvrdzuje charakter súčasnej modernej teamovej vedeckej práce, ku ktorej máme v predškolskej pedagogike v ČR ambíciu smerovať.

f. Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

V pedagogike zameranej na predškolský vek nenájdeme veľa výskumov s tak podrobnou analýzou získaných dát, v tomto prípade smerujúcou predovšetkým k odkrytiu diverzifikovanosti pedagogického výkonu učiteľa materskej školy a významu jeho sebareflexie. Aj keď majú obe výskumné štúdie isté limity, dovoľm si vyjadriť stanovisko, že takáto systematická analýza, nie je bežnou vo výskume v predškolskej pedagogike. Nesporne naznačuje smer, akým sa v nej uberať a stabilizovať ju ako pedagogickú disciplínu.

g. Uplatnitelnost výsledků v praxi

Uplatniteľnosť výsledkov predkladanej publikácie vnímam predovšetkým v kontexte potrieb vysokoškolského vzdelávania a v predstavenej konceptualizácii profilu učiteľa materskej školy podporenej aj výskumne. Ako som už naznačila, monografia dokladuje potrebu vysokoškolskej prípravy učiteľov materských škôl a dokumentuje nároky na učiteľstvo na tomto stupni vzdelávania, je jedným z príspevkov k jeho profesionalizácii. Za profesionála je považovaný ten, kto pri výkone svojej profesie využíva poznatky, ktoré nie sú bežne dostupné každému (Štech, 2007). Publikácia takéto poznanie učiteľstvu na preprimárnom stupni prináša.

h. Formální úprava a jazyková úroveň práce

Vizualizácia v podobe schém a obrázkov je zaujímavá, v prípade riešených problémov či opisovaných fenoménov aj veľmi vítaná. Na niektorých miestach však neplní svoju funkciu, pretože nie je zreteľná (napríklad obrázok 2, 23 – ten tiež nie je na s.153 ako je uvedené v zozname, ale na s. 154). Okrem niekoľkých preklepov som v publikácii nenašla žiadne iné chyby formálneho alebo bibliografického charakteru.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

Ako autorka hodnotí presahy, prekryvanie, kombinovanie personalistických a kognitivistických teórií vzdelávania v kurikule českej materskej školy.

V čom vidí autorka „negatívny“ odraz postmodernej situácie v pedagogickej praxi učiteľa materskej školy.

Autorka založila svoj výskum na pragmatickom výskumnom dizajne. Aké boli dôvody, výhody a nevýhody tohto prístupu?

Závěr

Habilitačná práca Zory SYSLOVEJ *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi* **splňuje** požiadavky štandardne kladené na habilitačné práce v obore Pedagogika.

V Bratislave/Zlíne dňa 28. 4. 2017